

Til nr. 10:

Efter grundlovens § 76, 1. punktum, har alle børn i den undervisningspligtige alder ret til fri (d. v. s. vederlagsfri) undervisning i folkeskolen. Som påvist i betænkning nr. 473, side 19, medfører dette *ikke* et krav om, at alle kommuner ubetinget skal indrette undervisning for de undervisningspligtige årgange; men folkeskolelovens § 51, stk. 1, der er baseret på grundlovsbestemmelsen, har hidtil været opfattet således, at en kommune ikke vil kunne henvise undervisningspligtige elever til undervisning i *andre kommuners skoler* uden at indgå i et kommunalt fællesskab herom (skoleforbund, jfr. lovens § 6). Undtaget herfra er dog de i § 51, stk. 2-3, omtalte særlige tilfælde, samt specialundervisning, der efter ændringen i 1970 af § 2, stk. 3, yderligere kan indrettes af amtskommunen. Endvidere kan henvisning til *private skoler* finde sted, men kun med forældrenes samtykke og med ministeriets godkendelse. Dette sidste er motiveret af, at henvisningen vil kunne have økonomiske konsekvenser for staten, idet den særlige bidragsordning efter lovens § 3, stk. 1, netop *ikke* omfatter 1.-7. skoleår.

Folkeskolelovens krav om skoleforbundsformen kan formentlig tages som udtryk for, at et mellemkommunalt samarbejde om en rationel ordning af de lokale skoleforhold ikke bør gennemføres på bekostning af de enkelte kommuners og dermed også forældrenes indflydelse på skolevæsenet. Dette gælder naturligvis i særlig grad for de elever, der har pligt til at følge undervisningen. Hvad forældrenes indflydelse angår, må det dog erindres, at de efter den nye skolestyrelseslov er såvel stemmeberettigede som valgbare ved skolenævnsvalgene, uanset om de har bopæl i kommunen eller ej.

Med etableringen af de større kommuner er det kun de færreste af disse, som ikke har indrettet fuld „overbygning“ for hele området eller indgået skoleforbund herom. Der findes dog enkelte mindre kommuner, som helt eller delvis henviser deres elever i 8. og 9. skoleår til andre kommuners skoler i henhold til en såkaldt betalingsoverenskomst eller til private skoler ifølge aftale med denne. Eleverne er i disse tilfælde sikret vederlagsfri undervisning efter folkeskolelovens § 3, stk. 2 og 3, der specielt giver ret til at foretrække en offentlig skole frem for en privat.

Med den forventede befolkningsudvikling i landdistrikterne og de forøgede krav til undervisningen, navnlig i 8.-10. skoleår, må der imidlertid påregnes en fortsat centralisering, der i mange tilfælde ikke vil kunne gennemføres inden for kommunens egne grænser. Den pædagogiske målsætning vil da kun

kunne opfyldes på økonomisk forsvarlig måde ved et yderligere mellemkommunalt samarbejde.

I den amtsplanlægning af skolevæsenets udbygning, som er sat i gang i hele landet i henhold til skolestyrelseslovens § 35, og som må tage hensyn til denne udvikling, ville det derfor være meget uheldigt at gribe ind med et formelt krav om skoleforbund som eneste grundlag for samarbejde med hensyn til 8. og 9. skoleår. (Derimod bør det formentlig overvejes i en kommende lov at stille krav om, at der i det mindste foreligger en betalingsoverenskomst om henvisning til en *offentlig* skole).

På denne baggrund ønskes den gældende ordning opretholdt uanset undervisningspligtens forlængelse, hvilket nødvendiggør de foreslåede tilføjelser til § 51, stk. 1.

Til nr. 11:

De gældende begrænsninger i børns og unges adgang til erhvervsmæssig beskæftigelse findes i arbejderbeskyttelseslovene af 11. juni 1954, i medhjælperlovens § 19 og i folkeskolelovens § 57. Disse regler er gengivet i undervisningspligtbetænkningen, nr. 473, side 21-22. Hovedreglen efter arbejderbeskyttelseslovene er, at børn, der ikke er *fyldt 14 år og lovlig udskrevet af skolen*, ikke må anvendes til erhvervsmæssigt arbejde. (Kravet om „lovlig udskrivning“ forstås som et krav om, at undervisningspligten skal være ophørt). Herfra gælder dog enkelte undtagelser, der tillader visse former for beskæftigelse i begrænset omfang, herunder budtjeneste i indtil 2 timer daglig efter skoletid. Endvidere er visse arbejdsområder helt undtaget, derunder landbrugsarbejde og husligt arbejde, som til gengæld omfattes af medhjælperlovens beskyttelse. Herefter må en medhjælper *under 15 år* ikke anvendes til arbejde, der vil indvirke skadeligt på hans skolegang, og han skal have den fornødne tid til forberedelse hertil.

Folkeskolelovens § 57, stk. 1, der stammer fra 1937, har på baggrund af de øvrige lovbestemmelser ikke nogen selvstændig praktisk betydning i øjeblikket og vil næppe heller få det, selv om undervisningspligten udvides ud over medhjælperlovens aldersgrænse. Man kunne for så vidt lige så vel opretholde bestemmelsen som ophæve den som overflødig. Når det sidste foretrækkes, hænger det sammen med, at man i anledning af den forlængede undervisningspligt har taget arbejderbeskyttelseslovens almindelige regler om børns arbejde op til revision med henblik på en tilpasning til den forlængede skolegang. Hertil kommer, at folkeskolelovens særlige *isoleret betragtet* heller ikke forekommer særlig tidssvarende, i al fald ikke hvis den udvides til også